

نماز شب

الهام کاظمی

معاونت پژوهشی حوزه علمیه ام‌الائمّه علیهم‌السلام

تعریف و ضرورت نماز شب

نافله شب از نمازهای مستحب می‌باشد که بر خواندن آن در اسلام بسیار تاکید شده است و بر پیامبر عظیم الشان اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم واجب بوده است. این نماز یازده رکعتی به سه بخش شب، شفع و وتر تقسیم می‌شود و زمان آن از نیمه شب شرعی تا اذان صبح می‌باشد.

نماز شب جزو نمازهای واجب نیست ولی از اهمیت بسیاری برخوردار است و در جای جای قرآن و احادیث معصومین علیهم‌السلام به خواندن آن سفارش شده است که انسان را به وادی معنویات نزدیکتر می‌کند. نماز شب درس خودسازی و خلوت کردن با خالق خود را که از نیازهای طبیعی انسان است به وی می‌آموزد و تأثیر بسزایی در سه عالم دنیا و برزخ و قیامت دارد.

فردی که نماز شب نمی‌خواند و یا در خواندن آن کسالت و تنبلی می‌کند به راحتی تسلیم هوای نفس می‌شود و فریب شیطان را می‌خورد، عمرش کوتاه و رزق و روزی آن کم می‌شود. لذا از دیگر ضروریات خواندن نماز شب این است که این نماز باعث تقویت روحی فرد و مسلط و غلبه شدن بر هوای نفس و شیطان می‌شود و دنیا و آمال دنیوی به او روی می‌آورد.

پیشینه نماز شب

مقوله نماز در ائمه‌های پیشین هم بوده است. همه پیامبران از حضرت آدم تا حضرت خاتم نماز می‌خواندند، اما از چگونگی آن اطلاع دقیقی در دست نیست. حال آنکه نماز شب و بیدار شدن در دل شب و نافله مستحب آن را انجام دادن از زمان پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم شروع شده است. خداوند در سوره مزمل، آیات ۵-۱ به پیامبر خود می‌فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا نَّصْنَعُ أَوْ أَنْقُصُ مِنْهُ قَلِيلًا أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا: نیمی از شب را یا کمی از آن کم کن، یا بر نصف آن بیفزای و قرآن را با دقت و تأمل بخوان زیرا ما بزودی سخنی سنگین به تو القا خواهیم کرد﴾

با نزول این آیات نماز شب بر پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم واجب شد و بر دیگر مسلمانان مستحب گردید و لذا ائمه معصومین علیهم‌السلام به تبعیت از رهبر دینی خود به قرائت این نماز در دل شب همت گماشتند و دیگر مسلمانان و مؤمنان نیز به تقلید از آنان این نافله مستحب را انجام می‌دادند و امروزه اکثر مسلمانان به ویژه جوانان به انجام این مستحب مؤکد می‌پردازند.

طریقه نماز شب خواندن

نماز شب مجموعاً یازده رکعت است. که به ترتیب ذیل خوانده می شود:

نماز شب:

هشت رکعت به نیت نماز شب، که مانند نماز صبح خوانده می شود یعنی چهار تا دو رکعتی به نیت نماز شب است.

رکعت اول: یک بار سوره حمد + یک بار سوره قل هو الله احد + رکوع + سجده

رکعت دوم: یک بار سوره حمد + یک بار سوره قل هو الله احد + قنوت + رکوع + سجده + تشهد + سلام.

دو رکعت نماز شفع

بهتر است در رکعت اول آن بعد از حمد، سوره ناس و در رکعت دوم بعد از حمد، سوره فلق خوانده شود.

یک رکعت نماز وتر

بعد از حمد سه بار سوره توحید و یک بار سوره فلق و یک بار سوره ناس خوانده شود و می توان یک سوره تنها خواند، سپس دستها را برای قنوت به سوی آسمان بالا برد و حاجات خود را از خدا بخواهد. برای چهل مؤمن دعا کند: چهل بار بگوید: **اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ** و طلب مغفرت کند.

و هفتاد مرتبه بگوید: **استغفر الله ربّي و اتوب اليه**؛ از پروردگار خود طلب آمرزش و مغفرت می کند و به سوی او بازگشت می نماید. آن گاه هفت بار بگوید: **هذا مقام العائذ بك من النار**؛ این است مقام کسی که از آتش به تو پناهی برد و بعد از آن ۳۰۰ مرتبه بگوید: **العفو و سپس بگوید: رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ ارْحَمْنِيْ وَ تُبْ عَلَيَّ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ** و سپس رکوع + سجده + تشهد + سلام.

در پایان نماز شب تسبیحات فاطمه زهرا (علیها السلام) ۳۴ مرتبه، الله اکبر، ۳۳ مرتبه، الحمد لله و ۳۳ مرتبه، سبحان الله را بگوید.

آثار نماز شب

- ♦ باعث نابودی گناهان در روز.
- ♦ سبب نور در قیامت.
- ♦ افتخار مؤمن در دنیا و آخرت.
- ♦ نماز شب خوان در بهشت با اسب های بالدار پرواز می کند.
- ♦ غبطه بهشتیان به نماز شب خوان.
- ♦ شریف ترین افراد امت پیامبر (صلی الله علیه و آله) نماز شب خوانان هستند.
- ♦ خداوند به خاطر نماز شب خوانان، عذاب نازل نمی کند.
- ♦ نه صف از فرشتگان در پشت سر نماز شب خوان می ایستند.
- ♦ افتخار و مبلهات خداوند به نماز شب خوان.
- ♦ موجب زوال وحشت قبر.
- ♦ نماز شب، نور در قبر است.
- ♦ نماز شب، انیس و مونس در قبر است.
- ♦ موجب شادمانی مؤمن در دنیا.
- ♦ نسیم و رایحه ای از خداوند به سوی مؤمن.
- ♦ موجب صحت و سلامتی بدن.
- ♦ باعث رضایت پروردگار.
- ♦ نماز شب، تمسک به اخلاق پیامبران و امامان است.
- ♦ انسان را از انجام گناهان باز می دارد.
- ♦ سبب نورانیت صورت.
- ♦ باعث وفور نعمت و برکت و رفع فقر و ناداری.

منابع:

❖ محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی.

❖ محمد جواد مهری، فضایل و برکات نماز شب در دنیا و آخرت.

❖ محمد ابراهیم ربانی مهنوی، شب چراغ.